

מכאב מיותר לטיפול מותאם:

צמצום זריקות תוך־שריריות לשיכוך כאב וקידום שימוש מושכל באנלגטיקה באשפוז

איהאב מתא
RN, MA, NP
אח מומחה קליני בכאב, מתאם כאב מוסדי

ד"ר מוקבל מוקבל
MD
מנהל שירותי כאב ומומחה בהרדמה

לבנה יעקובסון
RN, MA, NP
מרכזת תחום בכירה הבטחת איכות, מומחית במדיניות ומנהל באחיות

רקע ומטרות

זריקות תוך־שריריות לשיכוך כאב עלולות לגרום לכאב נוסף, אי־נוחות ופגיעה בחוויית המטופל, במיוחד כאשר קיימות חלופות יעילות, מהירות ובטוחות יותר. לאורך שנים נעשה שימוש בתכשירים תוך־שריריים כגון Diclofenac ו- Pethidine לטיפול בכאב באשפוז. מטרת הפרויקט הייתה לצמצם שימוש שגרתי בזריקות תוך־שריריות לשיכוך כאב, לקדם שימוש מושכל באנלגטיקה, ולהטמיע בחירת דרך מתן מותאמת, בטוחה ומכבדת יותר למטופל.

שיטות

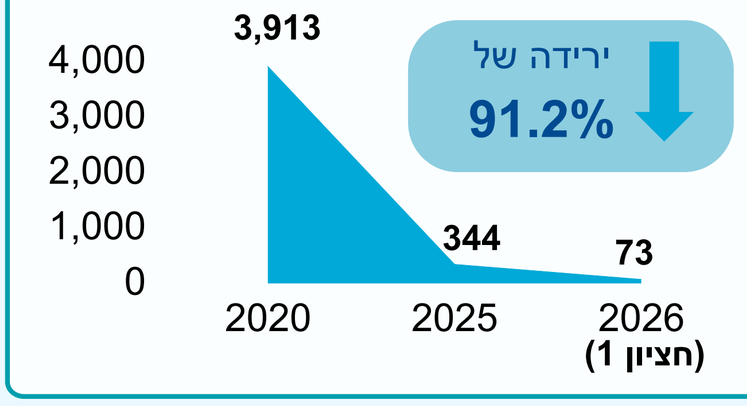
בוצע מהלך איכות רב־שנתי בשנים 2020-2026. באמצעות דוחות BI ייעודיים הופקו נתונים על היקף השימוש ב־Diclofenac IM וב-Pethidine IM, נבחנו מגמות שימוש לאורך זמן וזוהו דפוסי מתן. במקביל הוטמע שינוי קליני וארגוני שכלל הכנסת חלופות תוך־ורידיות לשיכוך כאב, לרבות Ketorolac IV, בניית פרוטוקולי טיפול מושכלים שלא כללו שימוש שגרתי בתרופות אלו והתאמת הטיפול לעוצמת הכאב, מצב המטופל והאינדיקציה הקלינית. בנוסף Pethidine הוצא מארונות הטוקסיקה במחלקות האשפוז, תוך השארתו במחלקות ייעודיות כגון חדרי ניתוח והתעוררות, בהתאם לאינדיקציות מוגדרות. בוצעו הכשרות לצוותים רפואיים וסיעודיים והנושא הוצג בפורומים מקצועיים רב־תחומיים.

- **ניתוח נתונים ודוחות BI**
- **פרוטוקולי טיפול מושכלים**
- **הכשרת רופאים ואחיות**
- **שינוי ארגוני והורדת Pethidine מארונות טוקסיקה**

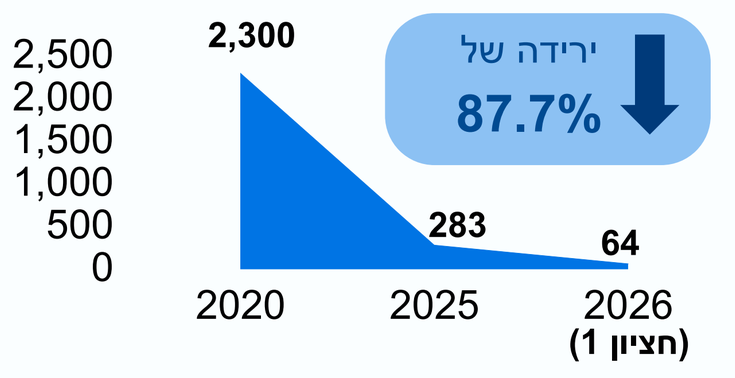
תוצאות

במהלך תקופת המדידה נצפתה ירידה עקבית ומשמעותית במתן זריקות תוך־שריריות לשיכוך כאב. סך מתני Diclofenac IM ו-Pethidine IM ירד מ־3,913 מתנים בשנת 2020 ל־344 מתנים בשנת 2025, ירידה של 91.2%. בחציון הראשון של 2026 נרשמו 73 מתנים בלבד. מתני Diclofenac IM ירדו מ־2,300 בשנת 2020 ל־283 בשנת 2025, ירידה של 87.7%, ובהמשך ל־64 בלבד בחציון הראשון של 2026. מתני Pethidine IM ירדו מ־1,613 בשנת 2020 ל־61 בשנת 2025, ירידה של 96.2%, ובהמשך ל־9 בלבד בחציון הראשון של 2026. כלל 9 מתני Pethidine בחציון הראשון של 2026 עמדו באינדיקציות המקצועיות שהוגדרו, ולא ניתנו כטיפול שגרתי בכאב.

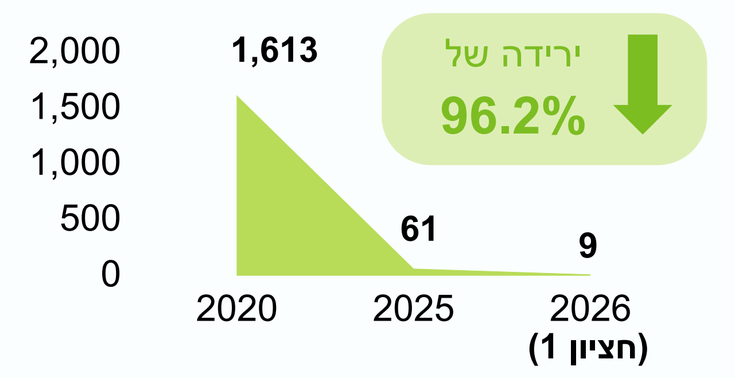
סה"כ מתנים

IM Diclofenac

IM Pethidine

מסקנות והמלצות

צמצום זריקות תוך־שריריות לשיכוך כאב מהווה יישום מעשי של עקרונות רפואת כאב מודרנית, השואפת להפחית פעולות מכאיבות שאינן הכרחיות, להתאים את דרך מתן הטיפול למצב המטופל ולאינדיקציה הקלינית, ולקדם טיפול בטוח, יעיל ומכבד יותר. שילוב בין מדידה שיטתית, פרוטוקולים קליניים, חינוך צוות והגדרת אינדיקציות ברורות מאפשר לבסס תרבות טיפולית של שימוש מושכל באנלגטיקה ורפואה מותאמת אישית בממד האנושי.